

Lonneke Visser

ONBEGREPEN GEDRAG

Wat is onbegrepen gedrag?

- Gedrag van een cliënt dat door deze cliënt zelf en/of zijn omgeving als moeilijk hanteerbaar wordt ervaren.
- Voorbeelden van onbegrepen gedrag zijn: agressie, angst, onrust, schelden, vloeken, slaan, schoppen, uitkleden, dwalen, weglopen, depressie, apathie.
- Het gedrag is een uiting van een onderliggend probleem.
- Het werken met een stappenplan kan helpen om beter om te gaan met onbegrepen gedrag.

Stappenplan

Als een cliënt onbegrepen gedrag vertoont, gebruik dan het volgende stappenplan. Zo kun je inzicht krijgen in onbegrepen gedrag van de individuele cliënt. Gebruik het stappenplan ook als het gedrag van cliënt geen overlast geeft maar bijvoorbeeld de kwaliteit van leven van cliënt vermindert.

BESCHRIJVEN

Stap 1: lichamelijke oorzaken uitsluiten

Probeer uit te zoeken of er een lichamelijke oorzaak is voor het gedrag zoals: pijn, honger, dorst, volle blaas? Bespreek het gedrag met de arts.

- Bij het in kaart brengen van de pijn kun je de VAS- en REPOS scorelijst gebruiken (zie intranet zoekterm "VAS" en/of "REPOS").

Stap 2: in kaart brengen van de probleemsituatie

Welk gedrag is moeilijk? - Voor wie is het gedrag moeilijk? - Hoe wordt er door de omgeving op het gedrag gereageerd? - Wat is er positief aan deze cliënt? - Laat iedere betrokkene de eigen ervaringen inbrengen.

Stap 3: observeren

Observeer het gedrag. Beschrijf van te voren *wat, wanneer en door wie* wordt geobserveerd.

- Observeer het gedrag van cliënt gedurende een maand met het hele team.
- Rapporteer de observatie in het cliëntdossier.

BEGRIJPEN

Stap 4: gedrag begrijpen

Analyse van het gedrag. Wat is de oorzaak? Wat is het gevolg?

- Bespreek tijdens werkoverleg met team de observaties van de afgelopen maand.
- Nodig cliënt (vertegenwoordiger) of familieleden uit om mee te denken. Herkennen zij het gedrag? Kunnen zij het gedrag verklaren vanuit de levensgeschiedenis of per soonlijkheid van cliënt?
- Nodig voor deze bespreking eventueel de psycholoog uit.

Stap 5: doelen bepalen

Bepaal de doelen die je wilt bereiken (acceptatie, vermindering of voorkomen van gedrag). Stel een concreet doel vast en beschrijft dit in het werkplan.

HANDELEN

Stap 6: hoe kan doel worden bereikt?

Wat ga je doen?

- Bepaal een concrete actie. Bijvoorbeeld de cliënt wordt 2 keer per week opgehaald door een vrijwilliger om buiten de deur te gaan wandelen.
- Bespreek de actie met cliënt (vertegenwoordiger).
- Leg de concrete actie vast in het werkplan en informeer alle betrokkenen.
- Beslis wanneer jullie resultaat willen zien en op welk moment jullie gaan evalueren. Leg de evaluatiedatum vast in het zorgplan.

Stap 7: uitvoeren van plan

Voer de gemaakte afspraken uit.

- Doe dat met het hele team.
- Rapporteer in het cliëntdossier wat lukt en wat niet.
- Wat is de reactie van cliënt op de actie?

EVALUEREN

Stap 8: evaluatie

Wat zijn de resultaten? Bespreek de ervaringen met elkaar en met cliënt (vertegenwoordiger). Bespreek de resultaten in multidisciplinair teamverband met arts, psycholoog en anderen die betrokken zijn geweest.

Stap 9: conclusie

Wat zijn de conclusies? Is het doel bereikt?

- Ja, de acties werken. Hoe gaan we verder?
- Nee, de acties werken nog niet (genoeg). Start opnieuw met stap 2, 3 en 4.

Een specifiek voorbeeld van gedragsobservatie die we binnen ZHGA toepassen is de methode **Dementia Care Mapping (DCM)**.

Door observatie van een cliënt worden persoonlijke behoeften van cliënten met dementie in kaart gebracht door een geschoold persoon (Mapper). Uit de observaties worden voorstellen voor benadering van de geobserveerde cliënt, sfeeraspecten van de groep / woning met het team besproken.

Documenten op intranet

- Beleidsnotitie Onbegrepen gedrag
- Folder Psychologie